Posudek školitele na diplomovou práci

Způsoby rozšiřování arabské slovní zásoby s důrazem na publicistický styl

Viktor Bielický

Práce pana Bielického se zabývá tvorbou neologismů a nových slovních spojení. Je rozdělena do celkem 5 kapitol (včetně úvodu a závěru), přičemž kapitoly 2 a 3 představují teoretický úvod, kapitola 4 pak hlavní analytickou kapitolu. Ve druhé kapitole autor podává stručnou charakteristiku stylistiky arabštiny se zaměřením na publicistický styl, v kapitole třetí pak podává přehled metod rozšiřování slovní zásoby arabštiny, jak je shrnuje jednak odborná literatura a také postoj akademií arabského jazyka. Čtvrtá kapitola obsahuje v podstatě aplikaci kapitoly třetí na současnou spisovnou arabštinu se zaměřením na publicistický styl, zdrojem informací byl korpus arabských novin (celkem 3 ročníky deníku *al-Ḥajā*). Závěr krátce sumarizuje dosažené výsledky. Po seznamu literatury a resumé následuje jako příloha arabsko-český slovníček (s. 106-129).

Autor se ve své práci soustředí na pole arabské lexikografie, což je, nutno přiznat, pole relativně málo zpracované. Další oblast, kterou dané téma zasahuje, je arabská stylistika, která patří vůbec k nejméně zpracovaným oblastem arabské lingvistiky. Již jen z tohoto důvodu je možno považovat práci za přínosnou. Z obou těchto oblastí v předložené práci jasně dominuje arabská lexikografie, což je pochopitelné vzhledem ke stavu poznání arabské stylistiky, která zde slouží jako jisté vymezení prostoru. Je třeba ocenit, že autor si uvědomuje relativně nejasné vymezení tohoto prostoru, které je v práci činěno ryze pragmaticky, definicí dle zdroje (novinové články), nikoliv definicí dle obsahu. V dané situaci jde bezpochyby o možný (ne-li jediný možný) přístup.

Kapitola týkající se arabské stylistiky je v zásadě spíše průmětem tezí z obecné stylistické literatury do arabštiny než obsahovým zhodnocením arabské stylistiky. Jak už bylo naznačeno, více není v tuto chvíli možno očekávat, odborná literatura se v současné době pohybuje pouze na relativně obecných definicích a nenabízí lepší vhled do problematiky; není možno požadovat po autorovi takovouto analýzu, protože by bezpochyby přesáhla požadavky práce disertační.

Jádrem práce je kapitola čtvrtá, která aplikuje teoretické poznatky z kapitoly třetí, která zajímavým způsobem sdružuje jak přístup západní arabistiky, tak též domácí (arabské) přístupy. Za pomoci metod korpusové lingvistiky autor shromáždil velké množství velmi zajímavého lexikálního materiálu, který může být použit pro lexikografickou praxi (obohacení stávajících slovníků), pro lexikografické studie, a nakonec i pro praktickou výuku arabštiny. Tato kapitola mapuje mnohé zajímavé trendy v současné spisovné arabštině. Nejlépe zpracovaná jsou především víceslovná spojení, jak se ovšem dalo očekávat. Zpracování jednoslovných neologismů je mimořádně náročné na vyhledávání, patrně i proto jich práce neobsahuje tolik jako víceslovných spojení, jejichž nalezení současnými prostředky je přece jen podstatně jednodušší. Kapitola ukazuje, že slovotvorné prostředky v arabštině jsou mnohé a jsou schopny pružně reagovat na požadavky vývoje jazyka, ať již tyto požadavky vyplývají z tlaku cizích jazyků (především angličtiny), ale i z vnitřního vývoje arabštiny. U jednotlivých oddílů je vidět autorovu

snahu o systematizaci daného materiálu; podobně v průběhu kapitoly se autor implicitně snaží jasněji vymezit termín neologismus – autor sice používá pracovní definici (viz s. 9), nicméně v průběhu práce je vidět jeho snahu tento termín užívat s vědomím jistých nuancí.

Závěr práce (s. 97-99) je poměrně stručný, což je způsobeno patrně časovou tísní na konci zpracování práce. Dá se sice považovat za dostatečný pro diplomovou práci, je však škoda, že nebyl více zhodnocen materiál, shromážděný především v předchozí kapitole a který ukazuje celou řadu pozoruhodných jevů, a to jak v oblasti lexikografické (vývojové trendy, systemizace neologismů, ovšem i syntaktické pozoruhodnosti apod.), ale i v paradigmatice (např. sloveso *ʔaslama* – „islamizovat" s imperfektem *juʔaslimu* a maṣdarem *ʔaslamatun* !!! – s. 46). Doporučuji, aby se autor pokusil o toto zhodnocení v samostatném článku.

Autor bezpochyby splnil požadavky kladené na diplomovou práci, a to jak po stránce obsahové, tak i formální. Doporučuji proto práci k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat stupněm „výborně".

V Praze dne 4. září 2007

doc. PhDr. Petr Zemánek, CSc.